

**PROTOKÓŁ
KONTROLI PROBLEMOWEJ**

**przeprowadzonej w dniu 22 czerwca 2012 r.
w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
ul. Marii Rozwens 4, 66-016 Czerwieńsk**

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. z 2009r. Dz.U.Nr 175, poz. 1362 z późn.zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U.Nr 61, poz.543 ze zmianami);

Zespół kontrolny w składzie:

1. **Teresa Ozimek** – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 232-1/2012 z dnia 2 marca 2012 r.

- przewodniczący zespołu kontrolnego;

2. **Krystyna Chabowska** - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 232-2/2012 z dnia 2 marca 2012 r.,

- członek zespołu kontrolnego;

[Dowód: akta kontroli str.5-8]

przeprowadził w dniu 22 czerwca 2012 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku kontrolę problemową w zakresie: pomocy świadczonej osobom starym, przewlekle somatycznie chorym, osobom niepełnosprawnym intelektualnie i chorym psychicznie, kwalifikacji kadry oraz zgodności zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str. 13-18]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str.9-12]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz wszystkie akta osobowe pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: rok 2011 do dnia kontroli.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Pomoc osobom starszym, przewlekle somatycznie chorym.
2. Pomoc świadczoną osobom niepełnosprawnym intelektualnie, przewlekle psychicznie chorym.
3. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 14.06.2012 r., Nr PS-I.431.1.15.2012.TOzi.

[Dowód: akta kontroli str.1-4]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Beata Przymus - kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej.

1. Pomoc osobom starszym, przewlekle somatycznie chorym.

Pomoc osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym realizowana jest na podstawie art.17 ust. 1 pkt 11 i 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Usługi opiekuńcze.

Ośrodek posiada Uchwałę Nr 132/XVIII/04 z dnia 29 grudnia 2004 roku Rady Miejskiej w Czerwieńsku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za

usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania. Koszt jednej godziny usług opiekuńczych ustalono na kwotę 8,46 zł. Osoby, których dochód jest niższy od 250% kryterium dochodowego są całkowicie zwolnione z ponoszenia odpłatności. W szczególnie uzasadnionych przypadkach niezależnie od dochodu, na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej zakłada się możliwość odstąpienia od odpłatności częściowo lub całkowicie na określony czas w szczególności, gdy odpłatność stanowiłaby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłaby skutki udzielonej pomocy zwłaszcza ze względu na: konieczność sprawowania opieki nad osobą przewlekle chorą więcej niż trzy godziny dziennie, gdy miesięczne koszty leczenia i zakupu leków stanowią 20% dochodu rodziny, zdarzenie losowe.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Ośrodek realizował usługi opiekuńcze zarówno w 2011 jak i 2012 roku, a wsparciem objętych było 7 osób, tj. 100% osób, które złożyły wnioski.

W 2011 r. usługi sprawowało 9 opiekunek (8 na umowę zlecenie, 1 na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1 etatu - w okresie od stycznia do lutego ½ etatu). W 2012 r. na dzień kontroli usługi sprawowało 7 opiekunek, w tym 1 na podstawie umowy o pracę w wymiarze ½ etatu. Usługi realizowano przez 5 dni w tygodniu po 4 godziny dziennie. Jedna z opiekunek posiada kwalifikacje z zakresu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, które zdobyła realizując Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego w Centrum Integracji Społecznej w Zielonej Górze. Z informacji uzyskanej od kierownika (w aktach kontroli) wynika, że pozostałe osoby to osoby ze środowiska, które wykazują predyspozycje do sprawowania funkcji opiekunki. Zakres usług opiekunek określony został w ich umowach i obejmuje: pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, robienie zakupów, dokonywanie codziennych porządków, podawanie leków według zaleceń lekarza, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację, spacery zapewniające kontakt z otoczeniem.

[Dowód: akta kontroli str. 19-34]

Przeanalizowano dokumentację 5 (spośród 7) losowo wybranych teczek osób objętych pomocą społeczną w formie usług opiekuńczych, tj. 70% korzystających z tej formy wsparcia.

Kontroli poddano sprawy o numerach: OPS.PS.8225.5.2012; OPS.PS.8225.3.2012; OPS.PS.8225.2.2012; OPS.PS.8225.1.2012; OPS.PS.8225.4.2012.

Skontrolowana dokumentacja nie budzi zastrzeżeń, prowadzona jest prawidłowo i zawiera wymagane dokumenty tj. wniosek klienta o przyznanie usług, prośbę o zwolnienie z ponoszenia kosztów, wywiad środowiskowy, decyzję przyznającą świadczenie. Decyzje odbierane są osobiście lub za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W decyzjach określony jest czas i zakres usług dostosowany do indywidualnych potrzeb podopiecznych.

W kontrolowanej dokumentacji liczba godzin usług opiekuńczych w stosunku do jednej osoby wynosiła: 4 godz. x 5 dni w tygodniu (1 osoba) - zwolniona z ponoszenia odpłatności za usługi; 4 godz. x 5 dni (1 osoba) - odpłatność 20% kosztów; 4 godz. x 5 dni (1 osoba) - odpłatność 15% kosztów; 4 godz. x 5 dni (1 osoba) - zwolniona z odpłatności; 4 godz. x 5 dni (1 osoba) - zwolniona z opłat. Średnia liczba godzin świadczonych w ciągu dnia 1 osobie wyniosła 2,9 godziny.

[Dowód: akta kontroli str. 35-38]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy nie ma domu pomocy społecznej. Z przedstawionego przez kierownika „Zestawienia paragrafów wydatków na miesiąc 12/2011” wynika, że w 2011 r. na ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej wydatkowano kwotę 429.275,- zł. Natomiast na 2012 r. środki na ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej planowane są etapowo. Na dzień kontroli na w/w zadanie zaplanowano środki w wysokości 250.000,-zł (Zestawienia paragrafów wydatków na miesiąc 05/2012”). Z informacji kierownika Ośrodka (w aktach kontroli) wynika, że na sesji Rady Miejskiej w dniu 27 czerwca br. podjęta zostanie decyzja o zwiększeniu planu finansowego na III kwartał br. Natomiast, zwiększenie planu finansowego na to zadanie na IV kwartał ma nastąpić we wrześniu br. Takie działania związane są z przewidywanym ustabilizowaniem sytuacji finansowej gminy.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. w domach pomocy społecznej przebywały 22 osoby z terenu gminy Czerwieńsk. W trakcie 2011 r. do Ośrodka wpłynęło 7 wniosków o skierowanie do domu pomocy społecznej i wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie (100%). W 2012 r. na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 20 osób, wpłynęły 3 wnioski o skierowanie, które rozpatrzono pozytywnie (100%). W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 5 losowo wybranych teczek (co trzecia teczka dokumentacji ze zbioru) osób aktualnie przebywających w domach pomocy. Ustalono, że

w każdym z kontrolowanych przypadków gmina ponosiła odpłatność w wysokości różnicy pomiędzy kosztem utrzymania w domach pomocy, a kwotą ponoszoną przez mieszkańca. W przypadku osób zobowiązanych do alimentacji, ustalono że nie ponosiły odpłatności ze względu na trudną sytuację finansową.

Zespół kontrolny stwierdził, iż dokumentacja świadczeniobiorców jest kompletna, prowadzona prawidłowo. Odbiór decyzji osobisty lub za potwierdzeniem odbioru. Wpływające wnioski rozpatrywane są z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach.

[Dowód: akta kontroli str.39-96]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

2. Pomoc świadczona osobom niepełnosprawnym intelektualnie, przewlekle psychicznie chorym.

W Gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na terenie gminy nie ma środowiskowego domu samopomocy, klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj.Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w wieku do 60 r. życia w Gminie wynosi 287 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2010 r.), natomiast średnia liczba osób leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 3,35% (powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 2,88%).

W trakcie kontroli ustalono, że osoby chętne kierowane są do Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Parasol” w Zielonej Górze. W 2011 r. w zajęciach w Ośrodku Wsparcia uczestniczyły 3 osoby, jednak 1 osoba zrezygnowała ze względu na uciążliwość dojazdu. Na dzień kontroli z usług placówki korzystały 2 osoby. Kierownik Ośrodka wyjaśniła (w aktach kontroli), iż podczas diagnozowania środowiska informowano o możliwości korzystania z różnych proponowanych przez Ośrodek oraz powiat form wsparcia, ale osoby nie wykazywały zainteresowania. Ponadto Kierownik wyjaśniła, że na terenie gminy, w każdej miejscowości funkcjonują świetlice wiejskie, nad którymi pieczę sprawują opiekunowie zatrudnieni przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Czerwieńsku. Świetlice zapewniają

bogata ofertę dla wszystkich zainteresowanych, dostosowaną do potrzeb lokalnej społeczności. Działają w dniach i godzinach dostosowanych do danego środowiska. Osoby z zaburzeniami psychicznymi swoje potrzeby realizują na terenie własnej miejscowości, uczestnicząc w kołach gospodyń wiejskich i grupach śpiewaczych. Oparcie znajdują również w członkach rodziny i najbliższym otoczeniu. Ośrodek nie posiada natomiast żadnej dokumentacji potwierdzającej udział i korzystanie z oferty wyżej wymienionych jednostek przez osoby z zaburzeniami psychicznymi.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że na podstawie orzeczeń Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wypłacano zasiłki stałe: w 2011 r. - 86, w tym z kodami 01-U;02-P – 19, co stanowiło 22 % ogólnej liczby zasiłkobiorców stałych, w 2012r. do dnia kontroli – 78, w tym z kodami 01-U;02-P – 15 – wskaźnik w 2012 r. wynosi 19%.

[Dowód: akta kontroli str. 97-122]

Przeanalizowano akta świadczeniobiorców posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych. Ustalono, iż liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem w formie zasiłku stałego w 2012 r. stanowi 4,6% w stosunku do liczby leczonych z tego tytułu w gminie.

Z analizy powyższych akt wynika, że osoby z zaburzeniami psychicznymi będące klientami Ośrodka Pomocy Społecznej korzystają przeważnie z pomocy finansowej oraz pracy socjalnej. Pomimo wskazań w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji Ośrodek nie w pełni wykorzystuje swoje możliwości w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Ponadto ustalono, że w okresie od stycznia do grudnia 2011r. pomoc w formie zasiłku stałego wypłacono dla 111 osób, w tym dla 78 osób samotnie gospodarujących i 33 osób

w rodzinie. Łącznie wypłacono 1130 świadczeń na kwotę 381.541 zł (sprawozdanie MPiPS-03 roczne za 2011 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 123-124]

Zadanie realizowane jest z istotnymi uchybieniami pod względem braku rozwoju różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

3. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Stan zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku **jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników**”.

W toku kontroli ustalono, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku zatrudnionych jest 10 pracowników, w tym kierownik, 5 pracowników socjalnych pobierających dodatek w wysokości 250 zł, 1 osoba świadcząca usługi opiekuńcze, główny księgowy, dwóch inspektorów (jeden ds. pomocy społecznej, drugi ds. obsługi kasowej i administracji). Kierownik jednostki zatrudniona jest w Ośrodku Pomocy Społecznej od dnia 15.09.1997r., a funkcję tę pełni od 15 grudnia 2007 r. (od 17.07.2006 r. p.o. kierownika). Ponadto Ośrodek zatrudnia 2 osoby realizujące zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

W toku czynności kontrolnych zespół kontrolny przeanalizował akta osób, których kwalifikacje określa ustawa o pomocy społecznej, tj. kierownika i pracowników zatrudnionych na stanowisku „pracownik socjalny”. Zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kwalifikacji pracowników socjalnych* szczegółowo przeanalizowano dyplomy ukończenia szkoły policealnej i uczelni wyższej. Stwierdzono, iż kierownik spełnia wymagania kwalifikacyjne na zajmowanym stanowisku, a także czterech spośród pięciu pracowników, realizujących pracę socjalną w środowisku. Osoby te spełniają określone wymagania do wykonywania zawodu i pobierania za tę pracę dodatku w wysokości 250 zł. Takich uprawnień nie posiada 1 osoba zatrudniona na stanowisku - pracownik socjalny, która ukończyła Medyczne Studium Zawodowe dla pracujących w Zielonej Górze w roku 1994 i uzyskała tytuł „pracownik służb społecznych”. Ponieważ Ustawa o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 r. nie wskazywała tego zawodu jako równoznacznego z zawodem pracownika socjalnego, stąd też uznaje się zatrudnienie osoby z tytułem zawodowym „pracownik służb społecznych” na stanowisku pracownika socjalnego za niezgodne z prawem.

W celu zachowania uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego należałoby wystąpić do MSZ w Zielonej Górze o sprostowanie tytułu: „pracownik służb społecznych” (którego nie ma w klasyfikacji zawodów) na tytuł: „pracownik socjalny” w porozumieniu i za pośrednictwem Kuratorium Oświaty.

Osoby nie posiadające prawa do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego nie mogą pracować na tym stanowisku, a fakt zatrudnienia niezgodnego z prawem nie powoduje z kolei nabycia przez pracownika uprawnień do dalszego zatrudnienia w zawodzie. Osoba zatrudniona niezgodnie z prawem na stanowisku pracownika socjalnego, nie może również pobierać co miesiąc dodatku do wynagrodzenia w wysokości 250 zł, który na mocy art. 121 ust.3a ustawy o pomocy społecznej, przysługuje pracownikom socjalnym *tj. osobom zatrudnionym na stanowiskach pracownika socjalnego, starszego pracownika socjalnego, specjalisty pracy socjalnej, starszego specjalisty pracy socjalnej, głównego specjalisty.*

W toku kontroli ustalono, iż pracownik zatrudniony na stanowisku pracownika socjalnego posiadający tytuł zawodowy „pracownik służb społecznych” **nieprawnie pobiera dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł.**

Wobec powyższego faktu – Ośrodek nie spełnia ustawowego wskaźnika zatrudnienia: 1 pracownik socjalny na 2000 mieszkańców, gdyż w Gminie Czerwieńsk na 1 pracownika socjalnego przypada 2.400 mieszkańców.

Ponadto ustalono, że Kierownik, jak i pracownicy socjalni w 2011 r. uczestniczyli w szkoleniach organizowanych z zakresu m.in. pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów aktywności lokalnej.

[Dowód: akta kontroli str. 125-130]

Stwierdzono, iż zadanie w zakresie współczynnika zatrudnienia oraz pobierania dodatku w wys. 250 zł przez pracownika socjalnego za pracę socjalną w środowisku - realizowane jest z istotnymi uchybieniami.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, w tym liczby godzin usług opiekuńczych świadczonych 1 osobie.

2. Kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w dps.

Stwierdzono uchybienia / istotne uchybienia w zakresie:

1. Realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, m.in. realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Kwalifikacji pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku.
3. Pobierania dodatku za pracę socjalną w środowisku przez osobę bez kwalifikacji zawodowych.
4. Ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.

Na tym kontrolę zakończono.

Wpisano do książki kontroli pod poz. 5.

Pouczenie

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału

Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku, drugi Burmistrzowi Czerwieńska, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik:

.....

Teresa Ozimek
Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

.....

Krystyna Chabowska
Inspektor Wojewódzki

Czerwieńsk, dnia 27 .07.2012 r.

Gorzów Wlkp. 20.07.2012 r.

